

OLDŘICH KAPOUN
PŘÍBĚHY
PANA PRAJZE

ILUSTROVALA: IVA ŠURKOVSKÁ

Oldřich Kapoun

**PŘÍBĚHY PANA
PRAJZE**

Ilustrovala: Iva Šurkovská

PAN PRAJZ A KRAVAŘE

Slunce právě zapadalo za les. Pan Prajz se vracel z políčka domů. Byl totiž čas sklizně, a tak se svým koníkem vyorávali brambory, které na jaře zasadili. Úroda byla velmi dobrá a byl spokojen. Odpojil čerta, vypřáhl koně a ustájil ho. Vytřel ho dosucha slámou, nasypal mu obroku a dal mu čistou vodu. Koník jen zafrkal a řekl: „Až zítra vyjde

slunko, půjdeme zase na pole dokončit tu práci. Už se na to těším.“ Pan Prajz mu odpověděl: „To víš, že půjdeme. Teď si ale odpočiň, ať nabereš sílu. Budeš ji potřebovat.“ Koník tiše zaržál na rozloučenou a pan Prajz zavřel vrata maštale.

Žil v malém domku u silnice, která vedla z Hlučína do Opavy. Za domkem bylo políčko široké jako ten domek se zahrádkou a dlouhé na sto sáhů. Na něm pěstoval obilí, řepu na krmení dobytka, ale hlavně brambory na zimu. Podobně to měli i sousedé. Byli také čtvrtlánici od nepaměti. Vzájemně si pomáhali při žních. Kdo měl koně, půjčoval ho ostatním a ti mu na oplátku přišli pomoci při mlácení obilí, nebo sklizni řepy. Žili prostě pospolu v tom malém městečku. Žili tak jejich rodiče a prarodiče. V místní pekárně pekli chleba, jinak však jedli hlavně kobzole, které si vypěstovali. Rovněž měli denně čerstvé mléko a máslo od svých kraviček. Občas jedli i maso, to když zabili králíka, nebo měli čuníka. Vepřové se dávalo udit nebo se nakládalo do sádla na horší časy. Prostě žili, pracovali a jedli jako celé generace před nimi. Byli šťastni a zdraví.

Pan Prajz žil sám. Žena mu odešla do nebe před patnácti lety a děti už byly veliké. Rozprchly se do světa. Dcerka Maryčka se stala krejčovou a šila v salónu v Opavě na míru paničkám i mládencům. Syn Hanys odešel do Hlučína za prací. Dělal truhláře. Byla to taková krásná, voňavá práce, která ho velmi bavila. Vyrobil otci nádherný dubový stůl a židle. Sedávali u něho, když se doma sešli k nejrůznějším příležitostem. Otec byl na svého syna i dceru náležitě pyšný. Vždycky jim říkal: „Maminka by z vás měla radost. Jistě se na nás se shora dívá a je spokojená.“ Její podobenku měl pan Prajz

zarámovanou na sekretáři a nikdy nezapomněl zapálit svíčku, když měla výročí. Na dušičky jí pak chodili posvítit na hrob a dát tam čerstvé květiny. Chvilku postáli nad pomníčkem a zavzpomínali na ni. Nezapomněli ani na babičku s dědou a také jim posvítili. Na hřbitov chodili na dušičky až večer, kdy už byla skoro tma, protože na hrobech svítily všude kolem svíčky a byla tam taková opravdová sváteční nálada.

Pan Prajz chodil rád do parku u zámku. Dnes je tam golfové hřiště. Dříve to bývaly louky pod mohutnými duby a lípami. Chodili sem mladí i staří odpočinout si po práci a načerpat další síly. V lukách se klikatil i potůček a nad ním poletovaly vážky, šídla a ptáčci. Občas bylo možné zahlédnout i ptačí drahokam – ledňáčka. Na loukách se pásli daňci, které tam choval místní myslivecký spolek. Byli tam i koloušci a srnci, poněkud plaší a nebylo se možné k nim moc přiblížit. Tuto zvěř již chovali páni z Kravař, kteří žili kdysi na zámku. Byl postaven v empírovém slohu a panstvo se procházelo parkem v nádherných róbách. Občas si vyjelo na projížďku koňmo, protože park je opravdu rozlehlý. Někdy si panstvo vyjelo na výlet v kočáře do nedalekého zámku Raduň, nebo do Hradce nad Moravicí. Tam se setkávalo s šlechtici, ale i s umělci. Nejslavnější z nich byl Ludwig van Beethoven, který zde pobýval, hrál a komponoval. Rovněž tam svého času působil i skladatel Ferenc Liszt. Panstvo se náramně bavilo i loveckými výpravami. Vysoké zvěře bylo tehdy v lesích dost a lovci se tak mohli prohánět skoro všude.

Jednou v létě, kdy byly jarní práce hotovy, se pan Prajz rozhodl, že se vydá na projížďku se svým koníkem. Obilí i řepa byly zasety,

brambory krásně vzešly. Byl vhodný čas na trochu odpočinku. Koník se už těšil na projížďku a povídá: „Pojeďme na Albertovec, tam jsou stáje s jezdeckými koňmi. Tam je i moje milá klisnička Eržika.“

„Proč ne?“ povídá pan Prajz, „ale nejprve se půjdeme osvěžit do Opavice. Je vedro jako v peci a chladná voda nám oběma udělá dobře.“

Řeka byla čistá a voda v ní příjemně chladila. Zašli až ke splavu, kde byla hluboká voda. Zajeli skoro doprostřed. Koníkovi byla voda tak do půl břicha a pan Prajz si smočil stehna. Plavili se sem a tam, až koníček povídá: „Myslím, že by to již stačilo. Pojeďme.“ Albertovec nebyl daleko. Byli tam za půl hodiny. Ve výběhu cválali jezdečtí koně, dováděli a povídali si o chystaných závodech. Už se na ně těšili.

„Já mám žokeje lehkého jako pírkó,“ povídá jeden.

„A já mám zase dívčinu, která nikdy nepoužívá bičík,“ říká druhý.

„Já rád vítězím,“ povídá třetí.

Tak si spolu špítali a při tom pobíhali a skotačili. Koník pana Prajze byl však smutný. Marně vyhlížel svoji klisničku. „Asi je ještě ve stáji.“ pomyslel si. „Trochu se tu porozhlédnu, a jestli ji neuvidím, vrátíme se domů.“ Náhle se však otevřela vrata a v nich stála nádherná klisnička. Hřívu měla celou černou a srst jako samet.

„To je ona,“ radostně zaržál koník a hned se k ní rozběhl. Dováděli spolu jako malí. Byla to veliká koňská láska. Do roka se jim narodilo hříbátko. Bylo krásné jako maminka a silné jako tatínek. Dali mu jméno Erika.

PAN PRAJZ A OPAVA

Opava je krásné, bílé město. Sídlí v něm řada úřadů a institucí, neboť je to město okresní. Má dvě hlavní náměstí – Dolní a Horní. To Dolní je obklopeno krámkami a v jeho spodní části je gotická katedrála Nanebevzetí Panny Marie, do níž se v neděli občas na mši chodil modlit pan Prajz. Na Horním náměstí jsou domy s podloubím, pod nimi krámkami a také krejčovský salón, kde pracovala Maryčka – dcera pana Prajze. Když měla volno, chodila s tatínkem na procházku do nedalekého parku. Prošli Ostrožnou ulicí, což byl bulvár vedoucí

z Horního náměstí, až k parku. Byly tam obchůdky s nejrůznějším zbožím. Vlevo na konci ulice bylo muzeum Petra Bezruče, které také občas navštívili. Všude to vonělo vanilkou a skořicí, protože na Ostrožné byly cukrářské pekárny.

V parku byl nevelký kopeček s altánem, kterému se říkalo Ptačí vrch. Skutečně, ptáci se sem slétali ze širokého okolí a švitořili jako o závod.

„Čim, čim, čim, něco vím. Čim, čim čim, nepovím,“ ozývali se vrabci.

„Čiri, čiri, čiriky, pověz, nejsi veliký,“ odpovídaly sýkorky.

„Čim, čim, čim, odpovím.

Naše socha Opava,

co nám radost rozdává,

ta za bílého dne

jistojistě obživne,“ zakončili vrabčáci.

Pan Prajz to dobře slyšel. Šel k soše řeky Opavy, aby se o tom zázraku přesvědčil. Sedl si tam na lavičku a čekal. A opravdu. Úderem poledne se začaly dít věci. Socha se nejprve usmála, potom pohnula levou rukou, pak i tou pravou, dále pak jednou nohou, pak i druhou a nakonec sestoupila z piedestalu. Zázrak. Celá obživla. Pomalu, pomaličku šla parkem až k Ostrožné. Kráčela opatrně bulvárem, lidé kolem ní ustupovali a žasli nad tím zjevením. Prošla Horním náměstím, pak Dolním, až přišla ke katedrále Nanebevzetí Panny Marie. Otevřela si dveře a vešla dovnitř. Zpočátku tam bylo šero, ale jakmile vešla, rozzářil se celý prostor vnitřním světlem. Pomalu usedla do lavice a začala se modlit. Modlila se za všechny lidi, zvláště pak za

ty duševně nemocné, kteří byli ve zdejší psychiatrické léčebně. Modlila se za jejich uzdravení. Jaké bylo překvapení lékařů, když zjistili, že se jejich pacienti uzdravují. V některých případech přímo zázračně. Z těžkých stavů deprese se probouzeli do nového rána s úsměvem a optimismem. Ale i lidé mimo nemocnici pookřáli. Modlitby Opavy se rozléhaly celým městem a nemocní se uzdravovali. Byl to požehnaný, prosluněný den.

Pan Prajz si pobrukoval svoji oblíbenou písničku a byl šťasten. Zašel za dcerkou do salonu, aby se jí zeptal, jestli něco nepotřebuje.

„Děkuji ti, tatíčku, všechno mám. Jestli chceš, můžeme jít na procházku k řece. Už jsem dlouho neviděla labutě a racky.“

„Dobrá, už jsem tam také dlouho nebyl.“

A šli.

U řeky je uvítalo hejno racků chechtavých. „Už jdou, už jdou, něco nesou, něco nesou,“ volali rackové. A opravdu. Pan Prajz měl tašku plnou dobrot jak pro racky, tak pro labutě. Když došli k nábřeží, otevřel tašku a začal je krmit. Rackové chytali dobrůtky za letu. Labutě sbíraly krmení z hladiny. Přitom pluly, jako by tančily. Bílý balet labutí narušila náhle černá. Vynořila se zpod opony vrby, jako by se mělo odehrát nějaké divadlo. Vplula mezi bílé kamarádky a ty jí udělaly místo, jako by to byla jejich královna. Důstojně doplula až k panu Prajzovi a jeho dceři a povídá: „Děkujeme vám za to krmení. Bez něho bychom strádaly hladu. Přichystaly jsme vám odměnu, ale co to je, vám zatím neprozradím. Uvidíte sami, až přijdete domů.“ Potom odplula ke svým kamarádkám.

Pan Prajz se nemohl dočkat, co je to za překvapení, a spěchal proto domů. Když přišel ke svému domku, měl pocit, že se na něho někdo stále dívá. Rozhlédl se, spatřil svého koně, který vykukoval z maštale a pokyvoval hlavou. „Jen se pojd' podívat na ten div divoucí,“ řekl koník. Pan Prajz vešel do maštale a údivem se mu podlomila kolena. Ve stáji stála grošovaná klisna se zlatým postrojem.

„To jsou věci, co? Ještě před chvílí tu byla prázdná kóje a teď toto. Není krásná?“

„To jsou mi čáry. To ta černá labuť. Je to odměna za záchranu od hladu,“ řekl hospodář. Potom vešel do domu, a jaké bylo jeho překvapení – na bílém ubruse bylo vysázeno dvanáct dukátů, stejně jako bylo labutí.

„Tomu říkám kouzla. Co všechno dokázala zařídit ta černá královna? Musím se zítra zeptat Maryčky, jestli také našla na stole dukáty,“ pomyslel si pan Prajz. Dcera mu potvrdila, že na ni čekaly také zlaťáky. Byla to odměna za dobré skutky a vřelé srdce, které oba měli.